

tentia utut vetus parum tamen exulta fuit, posterior recentior renovata, nondum sufficienter exulta esse potest, prior rem obscuram per modum sola imaginatione intelligibilem, & fide absoluta credibilem declarat; posterior eandem nimis clare & perspicue proponere satagit, prior negotium difficile, verè difficiliter reddit, posterior istud nimis facile sibi proponit, prior multa verba paucum sensum suggerit, & ita disertum Physiologum non verò sapientem efficit; posterior modum rei scrutatur & per exempla quotidiana & obvia perspicuum & quasi visibilem eum reddere gessit: prior corticem verborum seu appellationum sectatur, & speculationibus nudis nititur, posterior rem aggreditur, & experientiam, quantum possibile consulit: prior entia sine necessitate multiplicat, posterior eadem arctè nimis contrahit: prior bruta nimis rationalia, posterior eadem nimis stupida reddere videtur.

Thef. 5.

Priorem equidem sententiam illustrare videntur non mediocriter idea seu rerum extrinsecus occurrentium ab animæ facultate factæ imagines, de quibus imprimis consulenda venit MARC. MARCI Philosophia vetus restituta, item ejus Tractatus de imaginatione: item Tract. de ideis operatricibus, quæ enim HELMONT Tract. de Ideis vel sunt confusa vel obscura. Asserit scilicet MARCI, intrinsecus ab anima produci speciem seu Ideam representantem, exacte objectum sensibus oblatum; tanquam imago suum exemplar, à quibus Ideis non solum dependeat vera cognitio, sed has ipsas etiam confusas asservari in memoria involutas, tanquam in chao quodam, quæ postmodum tamen evolutæ denuò eo modo & ordine, quo fuerunt convolutæ, una trahendo alteram sibi connexam, de novo imaginationem vel etiam intellectum determinent, ut ex ista representatione necessariò sequatur actus imaginationis vel intellectus. Has imagines seu ideas imaginativas similes seu analogas dicit ideis seminalibus sub generatione propagatis, seu iis, quæ in feminibus dirigant corporum formationem, & quarum evolutione architectus corporis determinetur ut certo modo & ordine corpus fabricet & formet.

Thef. 6.

Difficillimæ huic de Ideis hypothese sanè aliquid singulare subesse videtur, nempe unusquisque quando per memoriam rem quandem v. gr. ludum scenicum antea visum, musicam svavem antea auditam, saccharum antea gustatum &c. repetit, eo ipso totam rem quasi præsentem habere videtur, cum omnibus connexis circumstantiis, quod aliter fieri nequit, nisi per imaginis vel ideæ rei antea cognitæ, representationem: Cujus ideæ vel imaginis ductu in gravidis, & transformantur fætus diversimodè, prout Architectus corporis ab eadem variè determinatur. Delirantes varias res sibi imaginantes obstinate solummodo talium idearum semel firmiter conceptarum ductu hoc facere videntur, & dum concipio vel Polyphemum monoculum, vel Argum centoculum, vel montem aureum, res nunquam per sensus haustos, quid aliud quam aliarum rerum imagines ad aliarum his cognatarum imagi-

nem, in mente expressas concipio? quid dicendum de morfu, vel esu animalium rabidorum, canis, felis, quæ ita vulneratum nihil tale cogitantem, etiam post longam annorum seriem afficiunt, ut se omninò in canem v. gr. transmutatum æstimet latrando, ringendo, mordendo. A tarantula demorsus gestus tarantularum, saltum ejus proprium, coloris determinati amorem, telæ texturam perfectè imitatur, idque per aliquot annos periodicè. Cicutam comedentes Monachi, lacus & stagna petunt, dum in anates vel anseres se transformatos putant, teste KIRCHERO in scrutinio pestis pag. 203. vix certè intelligibiliter declarari & multa alia in statu tam naturali, quam præternaturali obvia phænomena possunt, nisi tales ideas imaginatione conceptas consideres.

Thef. 7.

Hæc in homine non tantam habere difficultatem videntur atque in brutis, cum illius animæ spiritualis in se ipsa tales imagines, ductu tamen sensuum vel immediate vel mediate (nam nihil est in intellectu, quin prius quacunque ratione fuerit in sensu) concipere & fideliter exprimere valeat. De brutis verò cum nullum horum dici possit, res hæere videtur, non rara tamen talium idearum in his videmus vestigia, v. gr. aranea, à nullo ducta, artificiosè fabricat tela: bombyx à nullo instructus pretiosum sibi construit sepulchrum; hirundo, absque magistro mirabiliter sibi construit nidos, similes actiones in hominibus fieri secundum ductum conceptæ antea in intellectu ideæ, extra dubium est, quæ ratione ergo fiant in brutis & annon hic ideæ tales operationes ideis seminalibus connexæ agnoscendæ sunt? nam quod seminales attinet, hos mira animalium in ovo vel utero structura confirmare videtur, item quod pavones varicolors in conclavibus albis asservati eo tempore, quo cocundo luxuriant, pavones albos postmodum pariant, quod oves Jacobi, intuitu baculorum ex parte deglubitorum, & ita varicolorum, varicolores pepere rint agnos, annon & hic ideale quid inesse videatur. Nihil dicam de docilitate brutorum, quæ quodammodo sine ideis per motum varium Spirituum animalium & memoriam explicari possunt, in quo se operosum exhibet DYGBY in locis supra citatis.

Thef. 8.

Cæterum & altera sententia, quæ omnia hæc in brutis & homine præter rationalitatem per varios spirituum in certo modo conformato cerebro, motus explicat non parum fundamenti habere videtur; Hinc enim quòd animalium species, tot etiam varietates in cerebri conformatione; Hinc concussio cerebri v. gr. à casu, sensus omnes ac motus tollit, ex pororum compressione, & depravatione, & inde spirituum motu impedito. Hinc non tantum per morbum, sed etiam per senectutem, non tantum judicium hebescit, sed etiam memoria omninò tollitur, quatenus hæc in homine à sensibus, id est, spiritibus animalibus & cerebro dependent, experientia namque cognitum, cerebrum moderate humidum memoriam firmam, sed hebes judicium, cerebrum verò siccum, judicium acre, sed memoriam debilem conciliare. Et pro Spirituum animalium

[E] 2 varia